

§ 116 Kvalitativa mätmetoder i församlingsarbetet

OLA ISACSSON:

Fru ordförande! Från kvalitet i konfirmandarbetet till kvalitativa mätmetoder i församlingsarbetet. Till att börja med vill jag säga tack till utskottet för ert arbete med den motion, 2010:60, som jag och Roland Johansson har skrivit kring kvalitativa mätmetoder i församlingsarbetet. Det vi inte delar är utskottets slutsats. Vi som är motionärer önskar i första hand en förstudie kring kvalitativa mätmetoder i församlingsarbetet och, om behov skulle visa sig, även sådana metoder.

När jag försöker se på hur kartan ser ut inom det här fältet är det ungefär så här. Det finns en alltmär tilltagande insikt om att det inte är en väg eller en teologi som leder till församlingsväxt. Tvärtom visar studier inom området att församlingsväxt kan ske inom församlingar med många olika profiler och fromhetstyper. Detta är väsentligt annorlunda mot när jag blev präst för 23 år sedan. Då fanns inte den här kunskapen. Att församlingar kan se väldigt olika ut och församlingsväxt kan ske ändå är en kunskap som är relativt ny.

I motionen liksom i betänkandet nämns en kvalitativ mätmetod. Det är den som kallas för naturlig församlingsutveckling. Vare sig utskottet eller vi som motionärer känner oss emellertid alldeles bekväma med den metoden. Nu menar utskottet att det som vi frågar efter redan finns. Man hänvisar till *Kyrkans Q* och man hänvisar till församlingsinstruktioner som utvärderingsinstrument. När det gäller församlingsinstruktioner är jag alldeles bestämd på att sådana inte är en kvalitativ mätmetod. Tvärtom var det så att det var i arbetet med församlingsinstruktioner i Växjö stift som ett behov kom upp från olika håll. Det var behovet av metoder som inte bara mäter statistik utan där vi också kan se på kvaliteten i vårt församlingsarbete. Utskottet hänvisar också till *Kyrkans Q*, men så vitt jag vet är inte heller detta något som man brukar ange som ett instrument för att mäta faktorer för församlingsväxt. På den punkten får utskottsföreträdarna gärna vara mera utförliga än i betänkandet, för att försvara att detta är ett mätinstrument för sådan kvalitet.

Jag menar att vi har kunskap kring att församlingsväxt förekommer i skilda församlingar. Däremot vet vi ganska lite kring vilka faktorer som bidrar till detta. Instrument för att mäta och analysera det egna församlingslivet finns det ännu mindre av. Därmed minskar våra möjligheter att finna de områden som vi behöver vara särskilt uppmärksamma på i våra olika församlingar. Vi är en kyrka som har många medlemmar och vi är en kyrka som har stora resurser. Vi motionärer menar att ett klokt sätt att använda våra resurser på den nationella nivån vore bland annat att fördjupa våra kunskaper kring vilka kvalitativa drag som bidrar till församlingsväxt. Om det finns behov och möjlighet skulle det också vara klokt att utveckla mätmetoder som är avpassade för Svenska kyrkan och måhända också för andra folkkyrkor.

Därför yrkar jag bifall till Roland Johanssons reservation i betänkandet. Detta bifall till reservationen innebär bifall till motion 2010:60. Tack så mycket.

BERTH LÖNDAHL:

Fru ordförande, biskopar och kyrkomötesledamöter! Jag yrkar också bifall till motion 2010:60. I denna fråga är det precis som när det gäller konfirmandundervisningen. Det görs dagliga och årliga mätningar och utvärderingar. I de dagliga och söndagliga frågor man sig helt enkelt var folk är. Varför kommer inte folk? Vad ska vi göra för att folk ska komma? De årliga syns i den kyrkliga kyrkostatistiken, som på alltför många håll är kontinuerligt minskande.

Ändå finns det ingen avgörande forskning kring vilka faktorer som verkligen kan visa på vad de gemensamma nämnarna kan vara för de församlingar som växer. Det är de som går mot strömmen och de som upplever en utveckling och ett växande gudstjänstliv, där allt fler söker sig till nattvardsbordet. Finns det gemensamma faktorer? Precis som Ola har jag också noterat att det kan vara väldigt skiftande församlingar, till sin karaktär och var de befinner sig i landet. Ändå tror jag det finns avgörande gemensamma faktorer som vi behöver forska fram och lyfta upp. Jag ser alltför många deprimerade arbetslag på grund av att det är stiltje, alltför många osäkra kyrkoråd, alltför många uppgivna kyrkoherdar. På sina planeringsdagar gissar man, antar och prövar sig fram. Ska vi försöka det här i stället? Men man gör det utan empiriskt underlag. Utan att det bygger på en evidensbaserad forskning står man där och trevar sig fram. Varför accepterar vi detta i kyrkan när man inte skulle göra det i andra sammanhang och andra miljöer? Nog måste vi veta vad vårt arbete ska bygga på för att också vara effektivt.

Vad ger resultat och vad förändrar? Oftast sägs det att man inte kan mäta sådant här. Vi ska så, Gud ger växten och var det växer kan inte vi avgöra, inte när och var det händer. Det är sant och det är inte sant. Alltför ofta hör jag att detta sägs som en undanflykt och en ursäkt. Det sägs som det lilla halmstrå man försöker greppa om när man blir förtvivlad över en församling som inte utvecklas, där det bara blir färre och färre och färre. Om vi på något sätt menar att det är viktigt att församlingar växer genom att fler firar gudstjänst, att fler leds till ett ansvars-tagande, då måste vi också arbeta vidare med detta. Vi vet ju att inte så få pastorat i dag till och med har svårt att få ihop tillräckligt många ledamöter för sina kyrkoråd.

Bifall till motion 2010:60.

STIG DOMARGÅRD:

Ordförande, biskopar och ledamöter! Jag fick mycket tankar omkring detta när jag var med i Kyrkolivsutskottet. Alla vi som är medlemmar i Svenska kyrkan, är vi i vårt vardagsliv levande bevis på det vi tror på? Vi är kristna och det ska vi visa i vår dagliga gärning. Om vi följer den gyllene regeln som vi känner till – att vi bemöter andra som vi själva vill bli bemötta – och om vi tar hand om medmänniskor vi möter i vårt dagliga liv, tror jag att vi får en levande folkkyrka. Då får vi en kyrka med hög kvalitet.

Bifall till utskottet förslag. Tack för ordet.

ANN-SOFIE PERSSON:

Jag talar för utskottet och bifaller alltså utskottets förslag. Utskottet är tveksamt till om utarbetandet av kvalitativa mätmetoder på det sätt som motionärerna föreslår är rätt väg att stödja församlingar på för att nå församlingstillväxt. Det finns redan ett användbart instrument för kvalitetsutveckling, *Kyrkans Q*.

Ett personligt tips från mig. Man kan också sätta upp mål och utvärdera dem. Det är ett sätt man kan använda för att komma vidare i sitt arbete, detta sagt av mig själv som privatperson och inte som utskottsföreträdare. Mål, vägen dit och utvärdering är ett fantastiskt roligt sätt att jobba på. Tack.

OLA ISACSSON (REPLIK):

Jag skulle gärna vilja ha reda på mer och på vilket sätt *Kyrkans Q* är den kvalitativa mätmetod som vi efterfrågar.

BERTH LÖNDAHL:

Församlingsinstruktionen är ju ett underbart instrument att arbeta med i församlingarna, eftersom det anger någon sorts ambitionsnivå och vision av vart församlingarna ska vara på väg. Men att arbeta med församlingsinstruktioner utan att ha instrument och utan att ha redskap som säger vilka vägar vi ska gå för att nå målen, är ungefär som att köra till Göteborg från Malmö utan karta och utan att känna till att E6 är den närmaste och snabbaste vägen. Man söker sig via småländska småvägar. Det blir inte så lyckat. Min poäng är att om vi tar församlingsinstruktionen på allvar måste vi också faktiskt alltmer fråga efter vad det är som gör att vi kan fullfölja visionerna. Vad är det som mest leder till det vi avser att uppnå?

JOHAN BLIX:

Fru ordförande, ledamöter! Det har kommit ut två böcker i år som behandlar frågan om varför en församling har lyckats i Svenska kyrkan. Man letar efter framgångsrika församlingar. Den ena är Fredrik Modéus bok, som refereras till i betänkandet, och den andra är *Församlingar mot strömmen*. Det som är intressant i det här sammanhanget är att man inte nämner samma församlingar i de båda böckerna, fast man har samma ambition. Vad säger det? Jo, att det inte är metoden att mäta som är problemet utan att man inte är överens om vad det är att vara framgångsrik. Man kanske måste börja i den ändan. Tack.

BERTH LÖNDAHL (REPLIK):

De här två böckerna har glatt mig väldigt mycket därför att det känns som en början till ett tydligt initiativ. Ingen av dem är egentliga forskningsresultat utan nog mera som någon sorts inkännande av hur det ser ut där det fungerar och där det växer. Som en god början tycker jag det är alldeles utmärkt och jag tycker man ska gå vidare på detta.

JOHAN BLIX (REPLIK):

Ja, absolut. Jag håller med om det och jag har med intresse läst båda böckerna. Det har väl de flesta av oss gjort som är här, men det hindrar inte att min fråga kvarstår. Den blir hängande i luften men är inte mindre intressant för det.